

E18, Västjädra-Västerås

En bullervall vid Råby gård

Särskild utredning

RAÄ 710
Dingtuna-Råby 2:1
Dingtuna socken
Västmanland

Jan Äblström

Innehållsförteckning

Inledning	1
Målsättning och metod	1
Undersökningsresultat och rekommendation	2
Referenser	3
Tekniska och administrativa uppgifter.....	3
Figurer	4

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2006.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN 10: 91-85591-64-5
ISBN 13: 978-91-85591-64-0

Västerås 2006

Inledning

Till följd av breddningen av E18 på sträckan Västjädra-Västerås behöver Vägverket Produktion ta mark i anspråk för deponering av överskottsmassor från vägbygget. En av ytorna är belägen inom Dingtuna-Råby 2:1 där man avser att använda massorna till en bullervall.

Vägverket Produktion har redovisat planerna för omhändertagandet av överskottsmassorna för länsstyrelsen vilka gjorde bedömningen att det finns risk för fornlämning på denna plats vid Råby. Bedömningen grundas på att Västmanlands läns museum utpekar ytan som ett riskområde för ytterligare fornlämningar i en utredning inför breddningen av E18 (Anttila 2001). Av den anledningen utförde Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen en arkeologisk utredning inom den yta där bullervallen vid Råby skall anläggas.

Utredningen var frivillig och den föregicks därför inte av något länsstyrelsebeslut. Länsstyrelsen var dock initiativtagare till utredningen och hölls därför informerade om fältarbetets förlopp. Vägverket Produktion beställde och bekostade utredningen som utfördes under en dag i mitten av december 2006. Då ärendet var brådskande utfördes fältarbetet trots rådande vinterväder med kyla och lätt tjälad mark. Jan Åhlström utförde fältarbetet och har sammanställt rapporten.

Den ytan där bullervallen skall anläggas är ca 100x20 meter stor och marken utgörs av gräsbevuxen hagmark som ligger direkt söder om E18. Ytan ligger strax över 20 meter över havet och den sluttar lätt från väster till öster.

Omgivningarna runt Råby gård är rika på fornlämningar (se figur 2 och tabell 1) och det undersöktes två gravar inför byggandet av E18 på 1950-talet (RAÄ 551 och 552). Det har också påträffats nya gravar nordöst och nordväst om utredningsområdet vid en kabelförläggning och i samband med den arkeologiska förundersökningen inför breddningen av E18 (Schmidt Wikborg 2002, Åhlström 2005).

Målsättning och metod

Utredningen syftade till att klargöra om det finns någon fornlämning där man tänker anlägga bullervallen. Fältarbetet omfattade grävande av sökschakt. Schakten var 1,6 meter breda, mellan 0,3 och 0,4 meter djupa. De grävdes ner till en anläggningsförande eller opåverkad nivå. De tunna kulturlager som framkom genomgrävdes skiktvis för att bedöma statusen som fornlämning. En översiktlig schaktplan upprättades och schakt samt påträffad fornlämning beskrevs.

Undersökningsresultat och rekommendation

Det grävdes runt 100 löpmeter fördelat på 15 schakt (se figur 3). Under matjord och ploglager (0,2- 0,3 meter tjock) vidtog gulbrun lera. I några schakt förekom det någon tegelbit, någon bit bränd lera och någon enstaka spik i matjorden. I vissa schakt förekom det inslag av knytnävsstora stenar i ploglagret. I tre av schakten i ytans östra del förekom kulturlager och en stolphålsliknande anläggning. I övrigt förekom det inte något av antikvariskt intresse.

Foto 1. Utredningsområdet från V, maskinen står i områdets östra kant.
Foto Jan Åhlström.

Kulturlagret var mindre än 0,05 meter tjockt och det bestod av gråbrun lera med enstaka stänk av kol och bränd lera. Den stolphålsliknande anläggningen var rund och 0,3 meter i diameter. I ytan av kulturlagret var anläggningen synlig som ett intensivare parti med enstaka synliga stenar. När kulturlagret genomgrävdes framträdde anläggningen som en stenbemängd mörkfärgning.

Efter utredningen tilldelades den nyupptäckta fornlämningen nummer 710 i riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

Utredningen visar att det finns boplatslämningar i området. Boplatslämningarna tycks fortsätta söder om utredningsområdet. De lämningar som direkt berörs av arbetet med bullervallen är av en begränsad omfattning. KM anser därför att det inte krävs några ytterligare antikvariska insatser inför anläggandet av bullervallen. Skulle ytterligare mark söder om det nu utredda området behövas i anspråk krävs antikvariska åtgärder. Det är Länsstyrelsen i Västmanlands län som äger beslutet i frågan.

Referenser

Uppgifter ur fornminnesregistret

Anttila, K. 2001. E18, sträckan Västerås, Västjädra-Västerås, Skälby. Arkeologisk utredning, etapp 1. Västmanlands läns museum, Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2001:8.

Schmidt Wikborg, E. 2002. Optokabel genom Dingtuna. Förhistoriska boplatser och gravfält. Arkeologisk förundersökning. Västmanlands läns museum, Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2002:03

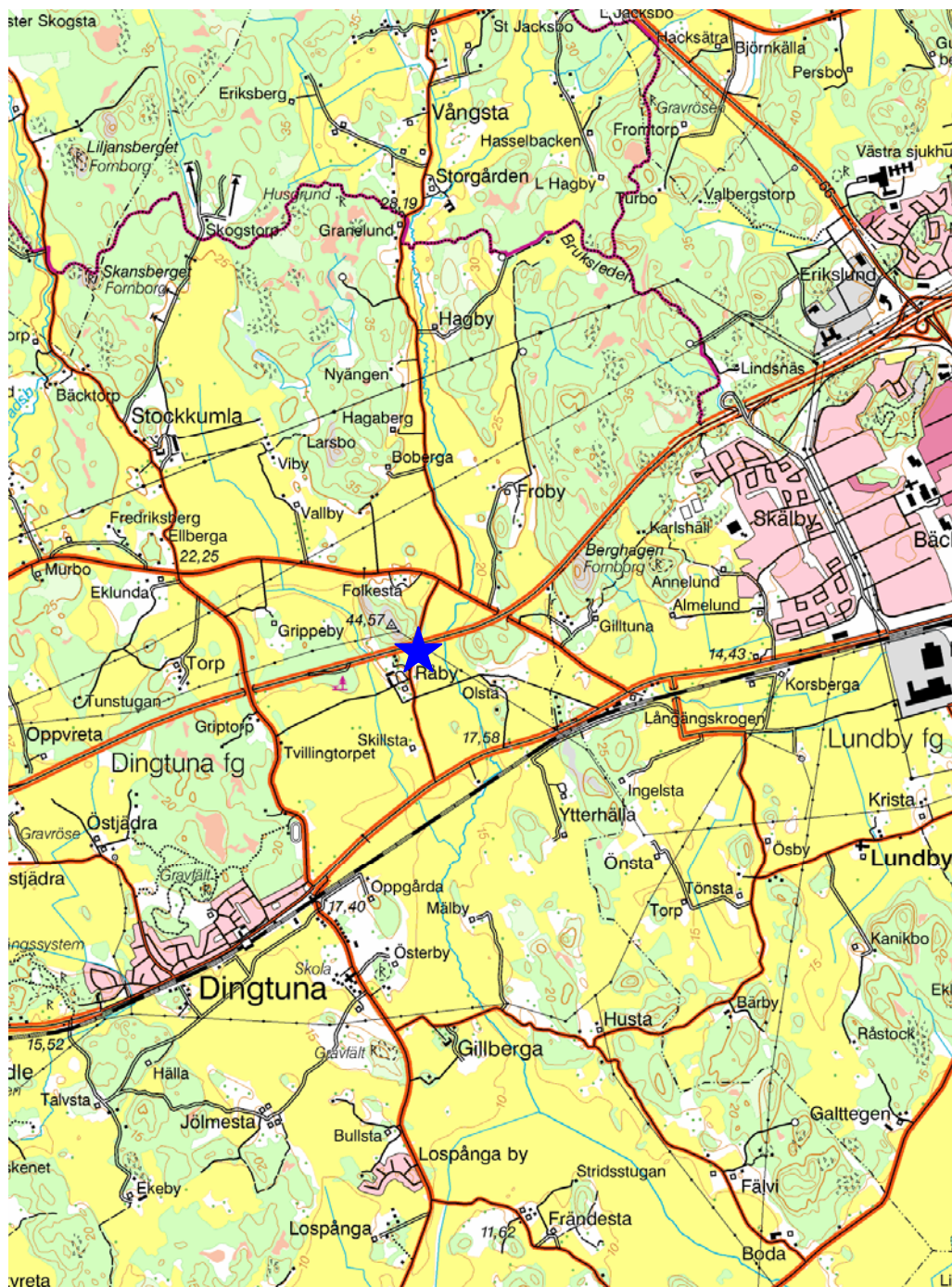
Ählström, J. 2005. E18, delsträckan Västerås-Västjädra. Gravar, stensträngar och aktivitetsytor. Förundersökning. Västmanlands läns museum, Kulturmiljöavdelningen. Rapport A 2005:A34.

Tekniska och administrativa uppgifter

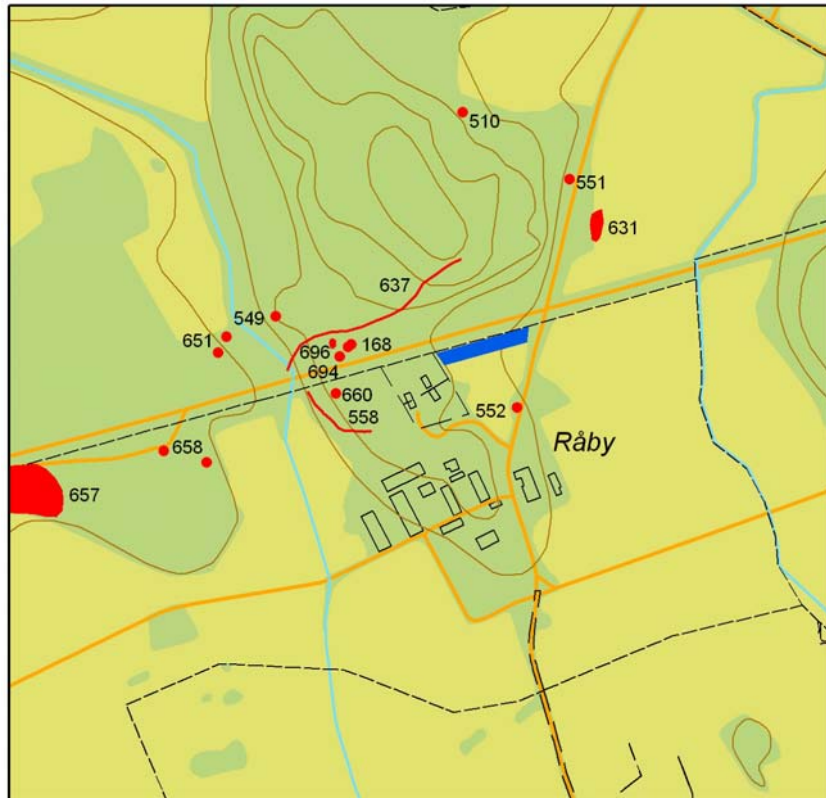
KM dnr:	06127
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	-
Undersökningsperiod:	2006-12-19
Arkeologtimmar:	5 timmar
Maskintimmar:	Tillhandahålls av Vägverket
Exploateringsyta:	2000 m ²
Personal:	Jan Ählström
Belägenhet:	Dingtuna-Råby 2:1
Ekonomisk karta:	11G 1g
Koordinatsystem:	Rt 90
Koordinater:	X6607899,63 Y1534083,03
Höjdsystem:	Det mättes inte några höjder
Inmättningsmetod:	Manuell

Figurer

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.

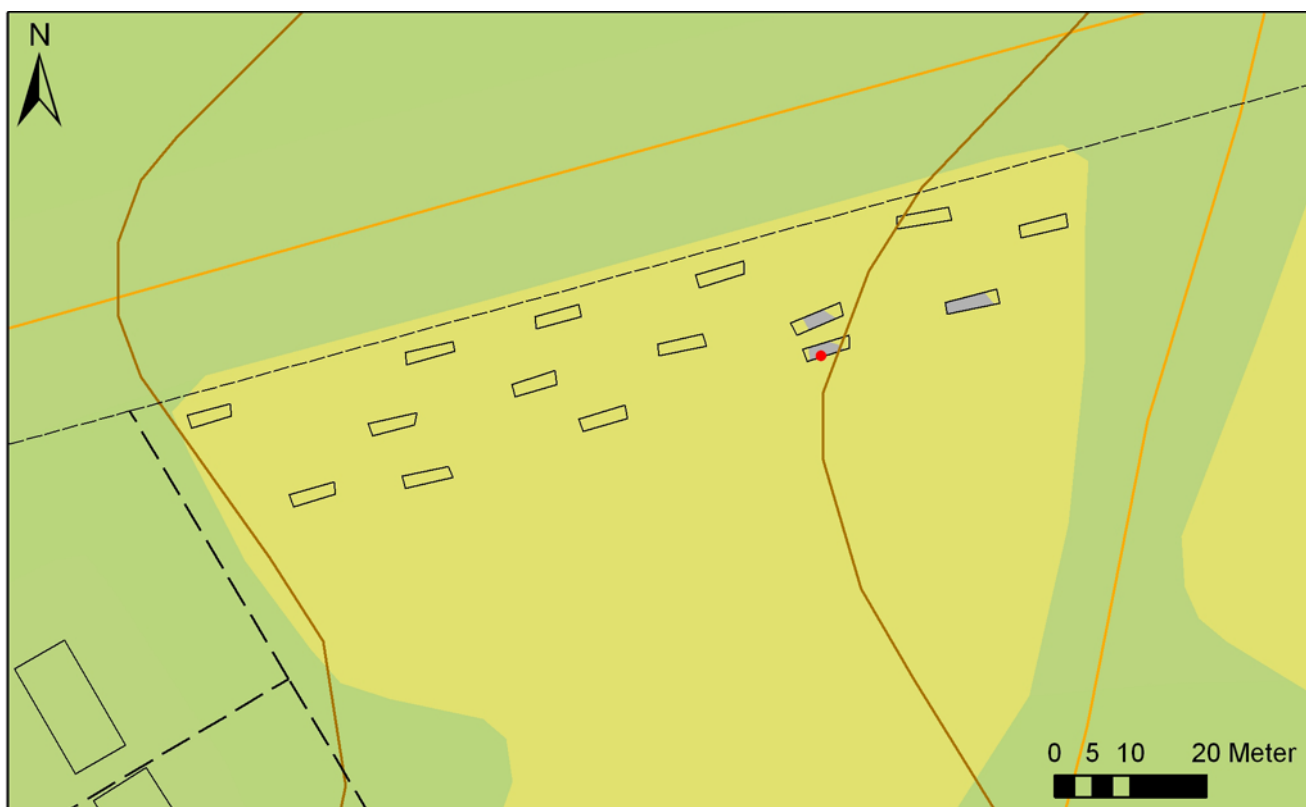
Figur 1. Utredningsplatsens läge, markerat med en blå stjärna. Utdrag ur digitala gröna kartan, blad 11G SO Västerås. Skala 1:50 000.

Figur 2. Utredningsområdet markerat med blått och de omgivande fornlämningarna är markerade med rött. Utdrag ur den digitala fastighetskartan, blad 11G 1g. Skala 1:10 000.

Tabell 1. Fornlämningarna runt Råby

Fornlämning nr	Typ	Beskrivning
168	Stensättningsliknande lämning	Två rundade stenformationer
510	Bebyggelselämning	En husgrund
549	Grav	Rund röseliknande stensättning
551	Plats för grav	Rund stensättning
552	Plats för grav	Rund stensättning
558	Stensträng	-
631	Gravfält	Sex flatmarksgravar
637	Färdväg	Ställvis anlagd vägbank
651	Grav	En oval stensättning och en rund stensättning
657	Gravfält	Bl a en stensättning och en blockgrav
658	Gravar	En rest sten och en blockgrav
660	Grav	Stensättning
694	Stensträng	-
696	Boplatsområde	Tre anläggningar

Figur 3. Schaktplan. Kulturlagren är gråmarkerade och den stolphålslika anläggningen är markerad med en röd punkt. Utdrag ur den digitala fastighetskartan, blad 11G 1g. Skala 1:1000.

